

НОВА ПЕСНИЧКИ ДЕКОНСТРУИСАНА ЛИРСКО-СОНЕТНА ОСТВАРЕЊА ЂОРЂА ПЕТКОВИЋА СА РЕПОМ И АКРОСТИХОМ У ОГЛЕДАЛУ

МИЛАН С. ДИМИТРИЈЕВИЋ

Астрономска опсерваторија, Волгина 7, 11060 Београд, Србија
E-mail: mdimitrijevic@aob.rs

Резиме: Разматрани су песнички прилози Ђорђа Петковића *Астрограна са Балкана*, припремљен поводом Конференције «Развој астрономије код Срба» VII, који садржи, како аутор напомиње „реплике на стихове бугарских, грчких и српских астронома–песника“, као и *Геини астралци* II и III. штампани „Поводом VIII српско-бугарске конференције у Лесковцу“. Како је назначено на бочним маргинама, инспирација су била лирска остварења чланова Књижевног клуба ‘С Геом на Редуту’.

Као и на претходним конференцијама из серије „Развој астрономије код Срба“, Ђорђе Петковић је и овога пута понудио занимљиве и у много чему оригиналне деконструисане сонете са репом и с акростихом у огледалу, којима је на лирски начин пропратио поменуте скупове. Сложеном и деликатном сонетном формом, као и акростихом, Петковић се успешно бави већ неколико деценија. Акростих обликује тако што му почетна слова стихова, читаних одозго на доле, представљају име личности песника чије строфе стваралачки дограђује и разрађује, или су пак у питању посвете конкретним појединцима, који су га на одговарајући начин инспирисали. У средишњем делу певања, почев одозго наниже, после два катрена и две терцине који чине сонет, додаје нешто као строфу, само са једним редом, што представља врсту особеног *repa*.

Све то, сагледава се и у *огледалу*, тако што се додаје наставак у обрнутом поретку, па се у другом делу најпре појављује *rep*, који представља извесну врсту поенте, а затим следе терцине и катрени; а име или посвета сада се развија уназад, од краја ка репу, у некој врсти замишљеног огледала. Оваква самосвојна поетска остварења он пише и публикује поводом неког важнијег догађаја, који га је лично подстакао, као што је на пример случај са поменим конференцијама, или истакнутим личностима које на њој суделују. То чини у облику фанзина од три листа односно шест страница, у педест нумерисаних примерака, који могу да имају и извесну библиофилску вредност.

У првом оваквом захвату¹ представљеном учесницима Четврте конференције 2006. године, стихови су посвећени познатом песнику и родоначелнику сигнализма Мирољубу Тодоровићу, потом професору и једном од оснивача Факултета за културу и медије Мегатренд универзитета, књижевнику и теоретичару Миливоју Павловићу, аутору, знамените *Књиге о химни*, добитнику више награда, као и декану Учитељског – Педагошког факултета, небеском сликару и аутору више књига и студија из домена ликовних уметности Сретку Дивљану, оснивачу *Дивљанизма*. Одговарајућу песничко-стваралачку пажњу, посветио је и организаторима Конференције, Милану С. Димитријевићу и његовом сараднику, Проф. др Николи Цветковићу, аутору више књига и бројних студија са космичком тематиком.

На Петој конференцији 2008. године, Ђорђе Петковић је у поетској публикацији астралног духа, насловљеној *С Београдске звездарнице*,² „деконструисао“ и доградио стихове из инспиративне антологије песама о космосу *Космички цвет*.³ Петковићеви стихови су озрачени космичком симболиком, где је све у знаку васионских ентитета. „Са високе куполе своје звездарнице Петковић открива исклијавње јаве с *месечевим димом*, *ћудљиви метеор*, виртуелну *репатицу*, *разлистану комету*“. Посебно је користио стихове Николаја Заболоцког, а *Суматру* Црњанског повезује са Б. Миљковићевим певањем о ватри, као и са сигналистичким стиховима М. Тодоровића...

За VI Конференцију „Развој астрономије код Срба“⁴ Петковићу је као подстицај за нов поетски прилог овакве врсте, *Геини Астралци*, послужио *Зборник* са претходног скупа, у коме је десетак савремених бугарских песника укратко приказано у тексту „С Геом на Редуту“.⁵ Ово певање је уздар-

¹Ђ. Петковић, *Деконструисани сонети са репом и с акростихом у огледалу*, Зборник радова конференције «Развој астрономије код Срба IV», Београд, 22-26 април 2006, уредник М. С. Димитријевић, *Публикације Астрономског друштва «Руђер Бошковић»*, бр. 7, 2007, стр. 593-60.

²Ђ. Петковић, *С Београдске звездарнице*, Зборник радова конференције «Развој астрономије код Срба V», Београд, 18-22 април 2008, уредник М. С. Димитријевић, *Публикације Астрономског друштва «Руђер Бошковић»*, бр. 8, 2007, стр. 723-728.

Вредно је помена да је то седмо издање, поводом V конференције, уз прецизирање у посвети: «Проф. др Милану Димитријевићу, из чије антологије су узети стихови за ове сонете и проф. др Николи Цветковићу, чија ми је подршка у овој активности значајна.»

³М. С. Димитријевић, *Космички цвет, антологија песама о космосу*, Просвета, Београд, 2003. О овој антологији објављено је неколико студија, од којих треба поменути: Н. Цветковић, *Космичко-поетске и поетичке визије са освртом на Космички цвет*, Зборник радова конференције «Развој астрономије код Срба III», Београд, 2005, стр. 383-394.

⁴Ђ. Петковић, *Геини астралци*, Зборник радова конференције «Развој астрономије код Срба VI», Београд, 22-26 април 2010, уредник М. С. Димитријевић, *Публикације Астрономског друштва «Руђер Бошковић»*, бр. 10, 2011, стр. 1191-1196.

⁵М. С. Димитријевић, *Савремена бугарска поезија, клуб песника «С Геом на Редуту» и чаровитост лирско-космичке инспирације*, Зборник радова конференције «Развој

је Милану (Димитријевићу) и Милчи (Цветкову) знаменитом бугарском астроному, стручњаку за астроинформатику и песнику, који је у сарадњи са српским астрономима организовао више заједничких скупова. Петковићеви стихови су својеврсна реплика на астропесничке захвате бугарских стваралача у Димитријевићевом преводу-препеву. И у овим деконструисаним сонетима доминантна је космичка симболика, која је непосредније повезана са фолклорним, митолошким и етнографским. У завршном петом певању Петковић се пита: „Да ли са Балкана пуца најлепши свод...“ и у хуморно-ироничном духу помиње еколошки твист Тројанаца и утву златокрилу.

Поред досадашња три смела поетска захвата, у овом *Зборнику* публикујемо још три: *Астрограна са Балкана*, припремљен поводом Конференције «Развој астрономије код Срба» VII, са напоменом да је то „Захвалница Милану и Николи“, која садржи, како аутор напомиње „реплике на стихове бугарских, грчких и српских астронома–песника“, Милче Кирилова Цветкова, Наташе Станић, Рајче Русева Рајсна и Евстратија Теодосијуа; а „коришћене су речи из песама које су“ у *Зборнику* Конференције «Развој астрономије код Срба» VI. Из овога се види да Конференција која има амбиција да се бави историјском проблематиком, бива подстицајна и за песничко стваралаштво. Занимљиво је да овом приликом Петковић формално-технички апострофира преузете стихове, које поново боји хуморним, одважно се поигравајући са Деда Мразом и клонираном Лајком. Овај неуморни песник има смисла колико за звездани град, толико и за виртуелни свет.

Непосредно после напред поменутог београдског скупа, у Лесковцу, једном од културних центара југа Србије, од 8. до 12. маја 2012. одржана је VIII српско-бугарска астрономска конференција. Лесковац се, захваљујући руководећим људима, а у првом реду Душану Цветковићу Лешњаку и Драгану Радовићу, показао као врло добар домаћин, потврђујући да има стваралачке капацитете и за веће научне и културне подухвате. У оквиру ове конференције, 9. маја 2012. у вечерњим сатима, у Културном центру је одржано књижевно-поетско вече, које је успешно организовао песник Радовић. Том приликом су, поред аутора овог текста, стихове казивали Милчо Кирилов Цветков, Рајчо Русев Рајсн, Петко Недјалков, Здравка Шејретова, а професор и поетеса Даринка Крстић, родом из Босилеграда, непосредно је суделовала као домаћин поетске вечери и том приликом је казивала своје стихове. Она је, у завршном делу књижевно-поетске вечери, позвала песника Дејана Ђорђевића, као врсног интерпретатора и рецитатора, да прочита стихове Сергија Димитријевића, који су управо тих дана изашли из штампе, у Софији, двојезично, на бугарском и српском, и да тако овог знаменитог лесковчанина и научника представи лесковачкој публици у новом светлу.⁶

астрономије код Срба V», Београд, 18-22 април 2008, уредник М. С. Димитријевић, *Публикације Астрономског друштва «Руђер Бошковић»*, бр. 8, 2007, стр. 759-791.

⁶ Сергие Димитриевич, *Искри от миналото*, Българска книжница, София, 2012.

Ђорђе Петковић, верни пратилац и учесник на више астрономских скупова, за ову прилику је припремио два фанзина, *Геини астралци* II и III. У поднаслову оба поетска прилога истакнуто је да је то „Захвалница Милану и Милчи“ и да су они штампани „Поводом VIII српско-бугарске конференције у Лесковцу“. Они, како је назначено на бочним маргинама поред стихова, садрже реплике на стихове чланова Књижевног клуба ‘С Геом на Редуту’ а при том су коришћени преводи Милана С. Димитријевића. Петковић је разлоге за своје певање нашао у песмама Милче Кирилова Цветкова *Десето небо*, Илијане Илијеве *Шнајдерка с Марса* и *Далеко од звезда*, Зинаиде Чаушеве *Да ли ће се вратити на прстима* и *Васељенски ехо*, Рајча Русева Рајсна *Раздвајање*, *састајање* и *Повратак*, Ангела Ангелова *Не полази по мрак стигни до изгрева*, Џонке Христове, *Време*, Маје Митове *Избор* и *Друмовница*, и Михаила Милчева *Звонце* и *Случајност*. Мотиви присутни у овим песмама лирски су осмишљени у Петковићевим *деконструисаним* сонетима.

Ђорђе Петковић на свој начин „деконструира“ поједине делове помених песама и на основу њих обликује своју стваралачки понесену визију. Овај виђени културни радник и песник из Параћина је у својим уметничким настојањима на линији осавремењене бранковско-стражиловске песничке оријентације, пре свега по мелодиозности, и складној ритмичности. У овим „сонетима са репом и с акростихом у огледалу“, као и раније, он продуховљено призива плејаду бугарских песника у своју лирску космогонију.

Ако се имају у виду ови Пековићеви поетски захвати, може се закључити да он негује једну сасвим особену и доста оригиналну форму сонета, која није присутна у нашој књижевној јавности, па се то може сматрати извесним доприносом савременој лирици. У сонетима објављеним у овом и претходним зборницима су изразитије присутни космички мотиви, који се прожимају са другим тематским садржајима, уз нагласак да су посвете углавном упућене појединим научним посленицима, астрономима, песницима и уметницима. Песничке слике и стилско-изражајна средства која Петковић користи су у приличној мери смеле, у духу онеобичавања, уз извесна претеривања и делимичне неусклађености па и недотераности. Истакнимо да се кроз већину сонета провлачи хуморно-иронична нота, која повремено прераста у сарказам. Гледано у целини ово Петковићево певање видно богати зборнике конференције «Развој астрономије код Срба» и придодаје им занимљиву лирску ноту.

NEW POETICALLY DECONSTRUCTED LYRICALLY-SONETIC CREATIONS OF DJORDJE PETKOVIĆ WITH A TAIL AND ACROVERSE IN THE MIRROR

We consider here the poetical contribution of Djordje Petković *Astrobranch from the Balkans*, prepared on the occasion of the Conference "Development of astronomy among Serbs' VII, which contains, as the author notes, "Reply to the verses of Bulgarian, Greek and Serbian astronomer-poets, as well as "Astrals of Geo" II and III, published "For the VIII Serbian-Bulgarian conference in Leskovac." As indicated on the lateral margins, the inspiration was the lyrical works of the members of the Literary Club "With Geo on the Redut."